

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Jorden är platt

Längd: 29 min

Ålder: H + G, Från 13 år

Ämne: Lgr: samhällskunskap,
Gy: samhällskunskap 1a2, 1b,
svenska, svenska som
andraspråk

Språk: svenska, engelska

Produktionsland:
Sverige, 2019

Svensk distribution:
Cinebox, 2020

Ansvarig utgivare:
Ann Nordström

Filmnr: EDU0257

Nyckelord

konspirationsteorier
Flat Earth • Chem trails
Illuminati • "Fake news"
cirkelargumentation • myter
sociala medier • åsiktsbubbla
propaganda • källkritik

Vi lever i ett kunskapssamhälle där information om det mesta endast finns ett knapptryck bort. De flesta av oss har dessutom gått i en skola som förmedlar lärdomar som vilar på vetenskapliga fakta och erfarenhet. Trots det ifrågasätter allt fler människor högljutt, inte minst via sociala medier, grundläggande fakta. I en av dessa grupper finns anhängare till den s.k. Flat Earth teorin. Det är en global rörelse med konspirationsteoretiker som försöker bevisa att jorden är platt! Men varför invaderas vår samtid av myter, påhitt, fake news och allt mer kreativa konspirationsteorier? I den här dokumentärfilmen besöker vetenskapsjournalisten Rasmus Åkerblom Flat Earthrörelsens konferens i Denver för att komma närmare de människor som är fullständigt övertygade om att jorden är platt.

Referat

En regnig höstdag 2018 vaknar journalisten Rasmus Åkerblom på sitt hotellrum i den amerikanska mellanväststaden Denver. Han ska besöka en sammankomst för människor som tror att jorden är platt. De kallar sig *The Flatearthers* och är en växande skara. En gemensam nämnare för det brokiga följet är att de tror att allt de lärt sig i skolan är falskt. De tänker att dessa lögnare om världen medvetet har spridits via skolor, högskolor och universitet. Mot den bakgrunden är det kanske inte så konstigt att det bland konferensdeltagarna är en dygd att inte vara klassiskt skolad. I stället uppmanar Flat Earthrörelsens ledare, Robbie Davidsson, människor att söka sin kunskap själva. "Go to your own research" är hans motto, något som deltagarna tagit fasta på. Flera av dem som Rasmus Åkerblom intervjuar har ägnat stor del av sin vakna tid åt att genomföra egna experiment, som att t.ex. bygga en raket och skjuta upp sig själva i rymden! Andra har googlat och läst på. Majoriteten har dock YouTube som sin största och källa och deras argument bygger

på påståenden som de egna medlemmarna har publicerat.

Rasmus Åkerlund märker snart att flera av deltagarna ställer sig frågande till fler vedertagna sanningar, de tror sig vara utsatta för fler lögnare. De tror helt enkelt att det finns en global sammansvärjning som försöker föra vanliga människor bakom ljuset. Världen styrs av en hemlig elit som inte vill dela med sig av de enorma naturtillgångar som de tror finns gömda bortom jordens kant. Genom denna konspirationsteori tycker de sig bl.a. kunna förklara terrorattacken den 11 september 2001 och ifrågasätta hela NASAs rymdprogram. Spåren på himlen efter ett flygplan ser de som bevis för att eliten försöker förgifta medborgarna och vacciner används för att smitta ner människor. Allt det här kan såklart viftas bort som rena nonsens, men när allt fler människor tvivlar på vad de lärt sig i skolan, misstror public service, slutar vaccinera sina barn och hotar politiker kan de få långtgående politiska och sociala konsekvenser.

Arbeta med filmen

Jorden är platt

Före filmvisning

Aktivitet Fakta eller fake news?

Diskutera följande frågor i grupper om 4-5 st. Gör en lista och redovisa sedan gemensamt vad de olika grupperna kommit fram till:

- Myter, påhitt och desinformation får allt mer utrymme i sociala medier. Vi människor känner större lockelse inför fantasieggande konspirationsteorier än inför nya vetenskapliga rön. Varför är det så?
- Hur får du information och nyheter? Gör en lista på olika sätt, t.ex. olika sociala medier, vilka tidningar/tv-program/radioprogram etc. Glöm inte att ta med om du fått höra nyheter från någon vän, föräldrar, annan vuxen eller i skolan.

Spar listan till diskussionen efter filmen.

Frågor efter filmvisning

1. Beskriv kortfattat vad du tyckte att dokumentären handlade om.
2. Vad tyckte du var det viktigaste budskapet i filmen?
3. Fick du lära dig något nytt av filmen? I så fall vad?
4. Vad gjorde dig förvånad?
5. Tycker du att filmen verkar trovärdig?

Resonerande frågeställningar

Ta fram listan över hur ni får nyheter. Resonera kring följande och redovisa i helklass:

- Hur vet man vilka nyheter som går att lita på? Bli konkret och välj något på listan. Undersök därefter vem som är avsändaren. Fundera också över vilket syfte som avsändaren har med att publicera nyheten/budskapet. Om flera avsändare publicerar samma information är det bra eller dåligt för trovärdigheten? Vad tycker du/ni är en bra källa?
- De som tror att jorden är platt tror också att alla människor, om de verkligen tog sig tid att söka sin egen information, skulle börja tro som de. Trots det hämtar de sin information huvudsakligen från egna kanaler eller Youtube och avfärdar alla motbevis som "skitsnack". Varför tror du att vi människor trots en

oändlig tillgång till fakta ändå har en tendens att tro på s.k. "fake news"? Varför väljer vi bort sådant som skulle kunna öka vår kunskap om världen till förmån för det som endast bekräftar det vi redan vet?

Arbete efter filmen

Har du stött på några konspirationsteorier?

En konspirationsteori är en uppfattning om att verkligheten inte ser ut så som den presenteras av medier, genom makthavare osv, utan att det finns en dold sanning, en slags sammansvärjning som styr vad som händer i olika sammanhang.

Arbeta enligt den s.k EPA-modellen. Tänk först enskilt, prata därefter ihop er i par och redovisa slutligen i helklass.

Enskilt: Skriv ner alla de konspirationsteorier som du känner till på ett papper. Skriv ner även sånt du endast vagt har hört talas om.

Par: Visa dina konspirationsteorier för din bänkgår. Vilka har ni gemensamt skrivit ned. Finns det någon skillnad på de olika teorierna? Är det några som ni faktiskt tror är sanna? Är ni överens om vilka teorier som är mer eller mindre trovärdiga? I filmen lyfter man fram hur konspirationsteorier har uppstått efter attentatet den 11 september 2001, "9/11". Har ni stött på någon av dessa teorier?

Alla: Presentera vilka teorier ni känner till och vad ni pratat om i era par. Diskutera därefter i helklass:

- Varför tror du att människor gillar att prata om konspirationsteorier?
- Europeiska kommission har publicerat en checklista på hur man kan upptäcka en konspirationsteori. Finns det några gemensamma drag hos de konspirationsteorier som ni lyft fram? T.ex. en hemlig global grupp/konspiratörer? Att en viss grupp eller vissa människor är skyldig till allt? En uppdelning av världen i god och ond? Att slumpen inte finns utan att allt hänger samman?

Sök vidare

Jorden är platt

Länktips

Om konspirationsteorier

Europakommissionens information om vad som kännetecknar en konspirationsteori:

- [Europakommissionen](#)

Webbkurs och lärarhandledning om konspirationsteorier från Levande historia:

- [Levande historia](#)
- [Levande historia](#) (lärarhandledning om hur antidemokratiska uttryck och "alternativa fakta" kan bemötas)

Människor och tro om konspirationsteorier:

- [Sveriges Radio](#)

UR, föreläsning av Erik Åsgard om hur konspirationsteorier uppstått i historien:

- [UR](#)

Genier och foliehattar. SR programserie om konspirationsteorier:

- [Sveriges Radio](#)

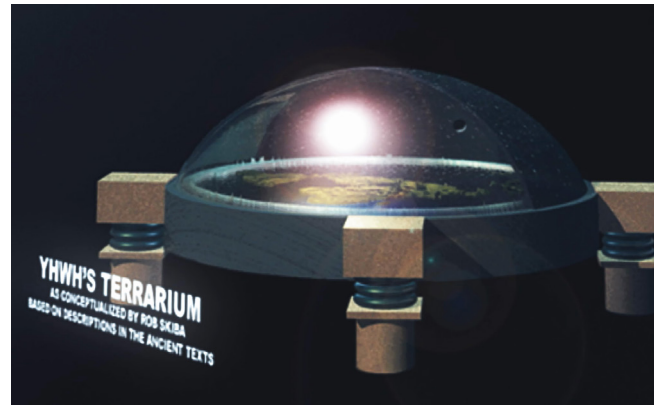
Källkritik

Statens medieråd, enkel övning i källkritik och förhållningssätt:

- [Statens Medieråd](#)
- [Statens Medieråd](#)

Litteraturtips

Allt är en konspiration: En resa genom underlandet av Kent Werne

Läroplanskoppling

Jorden är platt

Filmen *Jorden är platt* passar bra för undervisning i ämnet samhällskunskap och svenska i grundskolan och gymnasiet. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11 och kursmål från Gy11, se www.skolverket.se.

Svenska, åk 7-9, Lgr11

Centralt innehåll

Informationssökning och källkritik

- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Svenska som andraspråk, åk 7-9, Lgr11

Centralt innehåll

Informationssökning och källkritik

- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Samhällskunskap, åk 7 – 9, Lgr 11

Centralt innehåll

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Samhällskunskap 1a2, 50 p och 1b, 100 p, Gy11

Centralt innehåll

- Mediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka. Mediers innehåll och nyhetsvärdering.
- Källkritik. Metoder för att söka, kritiskt granska, värdera och bearbeta information från källor i digital och annan form.

Ämne, syfte, Gy11

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna, såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
2. Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.